

Leesonderwijscontinuüm en continuüm van leezorg

Goed onderwijs in technisch lezen.

Uitgangspunten

Iedere school in SWV RiBa is in het bezit van het protocol Leesproblemen en Dylexie voor alle groepen. Het protocol omschrijft stappen voor observatie en toetsing van lees- en spellingvaardigheden om tot adequate signalering en begeleiding te komen. Het is belangrijk dat stappen en beslistmomenten voor alle betrokkenen goed op elkaar afgestemd zijn. Dat vraagt om een nauwe samenwerking tussen de leerkracht, de school en het bestuur en /of samenwerkingsverband. Geprotocolleerd werken vraagt op alle niveaus om een goede organisatie.

Het samenwerkingsverband wil in het continuüm van zorg op leesgebied ondersteuning bieden in niveau 3 d.m.v. Het Leespaleis in groepsverband of individueel op voorwaarde dat alle stappen in niveau 1 en 2 volgens het protocol zijn verlopen. Uitgaande van het feit dat de school de stappen die het leesprotocol voorschrijft heeft doorlopen.

Continuüm van zorg

Zorgniveau		Stap	Wie?	Hulp op dit niveau
Onderwijs-continuüm	Continuüm van zorg			
Basisarrangement Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband, voldoende voor 75% van de leerlingen	Niveau 1 Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement 2. Juist gebruik van effectieve methode voor lezen en spellen 3. Gebruik leerlingvolgsysteem 	Leerkracht	Goed lees- en spellingonderwijs met aandacht voor verschillen in leerbehoeften
Intensief arrangement Intensiveren door 'stapelen': meer instructie en meer leertijd. Extra zorg in de groepsituatie door de groepsleerkracht komt bovenop basisarrangement (ong. zwakste 25%)	Niveau 2 Extra zorg in de groepsituatie door de groepsleerkracht (ong. zwakste 25%)	<ol style="list-style-type: none"> 4. Vaststellen van potentiële uitvallers ne aanpak binnen de klas 	Leerkracht	Intensivering lees- en/of spellingonderwijs door uitbreiding van instructie- en oefentijd
Zeer intensief arrangement Specifieke interventies versterken het intensieve arrangement. Ondersteund en/of uitgevoerd door de zorgspecialist in de school of Het	Niveau 3 Specifieke interventies ondersteund en/of uitgevoerd door de zorgspecialist in de school of Het leespaleis van het SWV. (ong. zwakste 10%)	<ol style="list-style-type: none"> 5. Vaststellen leerlingen met ernstige lees- en/of spellingproblemen en instructie individueel of in kleine groepjes. 6. Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden dyslexie 	Leerkracht en/of leesspecialist	Verdere intensivering van het lees- en/of spellingonderwijs door inzet van specifieke interventies.

leespaleis van het SWV (ong. zwakste 10%)				
Zeer intensief arrangement + zorg Achterstand en hardnekkigheid van lees en/of spellingproblemen zijn aangetoond. Verwijzing naar de zorg voor diagnostiek en behandeling in zorginstituut (via zorgverzekeraar) (ong. 4% zwakste)	Niveau 4 Diagnostiek en behandeling in zorginstituut (ong. zwakste 4%)	7. Vaststellen van dyslexie(psycho-diagnostisch onderzoek) 8. Gespecialiseerde dyslexiebehandeling	Externe behandelaar	Externe behandeling

Goed leesonderwijs

Begin vroeg:

In de groepen 1 en 2 is aandacht voor de Tussendoelen Beginnende geletterdheid belangrijk. Deze activiteiten kunnen aan thema's gekoppeld worden die de leerkracht zelf kiest.

Daarnaast kunnen zij methoden gebruiken die aandacht aan beginnende geletterdheid besteden.

Belangrijke voorspellers voor leessucces (en -falen) zijn fonemische vaardigheden (zoals het samenvoegen van 3 klanken tot een woord; het kunnen bepalen van de beginklank van een woord) en de kennis van de koppeling van een aantal letters en klanken.

In januari groep 2 zouden kinderen minimaal 6 letters moeten kunnen benoemen en aan het eind van groep 2 zouden dit er 12 moeten zijn. Het juiste aantal letters hangt mede af van het aanbod in de klas.

Leerlingen die hier moeite mee blijven houden, hebben in groep 3 vanaf de eerste dag extra hulp en ondersteuning bij het leren lezen nodig. Mogelijk is voor hen het leren lezen moeilijk.

Het is daarom van belang dat problemen in de mondelinge taalontwikkeling vroegtijdig – in de voorschoolse periode of in groep 1 – worden gesignaleerd en aangepakt.

Signalen van een niet goed verlopende taalontwikkeling zijn:

- een trage ontwikkeling van het spreken;
- woorden verkeerd uitspreken;
- slecht articuleren;
- het kind aarzelt lang (3 – 5 seconden) voordat het wat zegt;
- woorden omkeren;
- het kind heeft moeite met het leren van nieuwe woorden of met het benoemen van bekende zaken;
- het kind spreekt moeilijk verstaanbaar;
- het kind begrijpt aanwijzingen of vragen niet;
- het kan moeilijk aangeven wat hij wil of nodig heeft;
- het kind kan simpele aanwijzingen niet volgen.

Zwakke leerlingen profiteren van de **voorschotbenadering**: gedurende de laatste helft van groep 2 krijgen ze extra aandacht bij het oefenen met fonemische vaardigheden en het leren van koppelingen tussen letters en klanken.

Werk doelgericht:

Streefdoel voor alle kinderen is eind groep 3 AVI E3 beheersen. Eind groep 4 is dit E4, eind groep 5 is dit E5, eind groep 6 is dit E6, eind groep 7 is dit E7. In ieder geval verlaten de meeste kinderen de basisschool met AVI plus.

Differentiatie:

Maak onderscheid: niet alle kinderen hebben evenveel instructie- en oefentijd met de leerkracht nodig; ook de aard van de oefening (op letter-, woord- of tekstniveau) kan verschillen.

Goede aanpak van zwakke lezers:

- Ze hebben, naast de reguliere leesinstructie, meer oefentijd nodig (minimaal 3 keer per week minimaal 20 minuten); =begeleid oefenen samen met de leerkracht;
- Hij/zij werkt volgens de didactiek: voorlezen, koorlezen en herhaald zelf lezen.
- Indien nodig moet er ook nog aan een betere automatisering van letters gewerkt worden.

Uiteindelijk moeten de 36 letters binnen 20 seconden foutloos benoemd worden.

Het vlot lezen van MKM- en woorden met een dubbele medeklinker aan het begin en/of eind van het woord is een belangrijke voorwaarde voor het vlot lezen van langere woorden en teksten.

Het is daarom belangrijk om te streven naar een score van 60 woorden op kaart 1 en 2 van de DMT. Zo'n score duidt erop dat de vaardigheid geautomatiseerd is. Ook al oefent u op een hoger AVI niveau, het blijft zinvol om af en toe deze eenvoudigere woorden te oefenen.

Er kan op woord- en tekstniveau gedifferentieerd worden:

Zwakke presteerders op de DMT oefenen op woordniveau. Zwakke presteerders op de AVI-toetsen oefenen op tekstniveau. Leerlingen die met beide moeite hebben, doen beide taken.

Gemiddelde lezers hebben minder nodig:

Wellicht kan er gewerkt worden volgens convergente differentiatie: één tekst gezamenlijk lezen met de hele klas, met aandacht voor voordrachtsaspecten of duoaspecten. Zwakke lezers oefenen de tekst eerder en lezen deze op het gezamenlijke moment nog een keer.

Wat doen goede lezers?

Kinderen die niet met de leerkracht oefenen, kiezen en lezen teksten die zij leuk vinden. Ook kan er gewerkt worden volgens het circuitmodel: er is een keur aan afwisselende leesactiviteiten die aan de leerlingen wordt aangeboden.

Hoe maak en houd je kinderen enthousiast voor het lezen?

Zorg voor een groot en gevarieerd boekenaanbod, rooster tijd in om kinderen te laten stillezen, laat kinderen over boeken praten en op boeken reageren. Alle kinderen (goede, gemiddelde en zwakke lezers) doen met deze activiteiten mee.

Leesproblemen en zorgarrangement

Als een school advies wil over **lees-én spellingproblemen**, dan kan zij een beroep doen op het zorgarrangement lezen.

Samen met de school probeert de leesspecialist RiBa dan te zoeken naar een oplossing van het probleem. Soms is een observatie nodig, soms een toets, maar altijd gaat het om de samenspraak leerkracht - begeleider: welke interventies zijn nodig, hoe organiseren we de uitbreiding van leestijd, hoe kunnen we de gestelde doelen bereiken?

Een onderdeel van dit zorgarrangement lezen is het Leespaleis.

Het leespaleis is een speciale leesbegeleiding voor leerlingen die, ondanks een intensief en goed voortraject, na de herfstsignalering in groep 3 en in de weken erna al een achterstand opbouwen. Deze leerlingen starten half februari in het Leespaleis en voor leerlingen die in september starten in groep 4, en ondanks een intensief en goed voortraject, aan het einde van groep 3 AVI I nog niet halen.

Wat is het Leespaleis?

In het Leespaleis worden 5 kinderen gedurende 1 ochtend of 1 middag intensief begeleid bij het (technisch en begrijpend) lezen, verbeteren van de woordenschat, spelling en mondeling taalgebruik. Zij krijgen groepsgerichte en individuele hulp. Het betreft kinderen van groep 3 en 4 van basisscholen uit SWV RiBa met een grote achterstand in geletterdheid en die (ondanks extra hulp volgens stappenplan leesprotocol van de basisschool in de groepen 2 en 3) onvoldoende gevorderd zijn. Gedurende het dagdeel zijn er twee mensen beschikbaar om deze leerlingen te begeleiden.

Binnen het onderwijs heeft geletterdheid een belangrijke plaats; er wordt veel gewerkt met teksten en een te geringe geletterdheid zorgt voor onderwijsachterstanden op alle leergebieden en frustratiegevoelens. Bij het verbeteren van de geletterdheid zijn vooral decodeervaardigheden, begrijpend leesstrategieën en woordenschat belangrijk. Het Leespaleis richt zich dan ook vooral op deze aspecten en op spelling en mondeling taalgebruik.

Het programma

De leerlingen krijgen per dagdeel een half uur individuele hulp:

letters worden geautomatiseerd, woorden worden geflitst en er worden teksten gelezen.

Daarnaast wordt er met een groepje leerlingen met eenzelfde AVI-instructieniveau gelezen met Leesweg Plus. Woordrijen worden herhaald gelezen en deze vaardigheid wordt daarna bij een tekst toegepast.

Met de hele groep wordt er gewerkt aan begrijpend lezen, woordenschat en spelling. Daarnaast zijn er individuele werkvormen zoals taal-leespuzzels, lezen van boeken die het kind zelf kiest,

De basisschool

De leerlingen worden tijdens hun verblijf in het Leespaleis ook nog twee keer per week individueel geholpen door de (basis)school volgens de orthodidactische principes van het Leespaleis.

Letters automatiseren, woorden flitsen met het programma woordtraining en het lezen van teksten. Ook ouders zijn verplicht(!) om thuis kort met het kind te lezen volgens een door het Leespaleis aangegeven werkwijze. Indien ouders niet mee willen werken kan het kind geen ondersteuning via Het Leespaleis geboden worden.

Door deze samenwerking wordt het een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen.

Het Leespaleis beoogt ook een expertisecentrum te zijn; kennis over effectieve hulp wordt verspreid

over de scholen in de regio.

Binnen het zorgarrangement lezen worden leerkrachten verder begeleid; daarnaast worden er informatiebijeenkomsten gehouden.

Vestigingen Leespaleis

Ridderkerk : Gevestigd op De Burcht

Barendrecht: Gevestigd op De Schaepmanschool

De kinderen van het Het Leespaleis worden begeleid door Willy Visser en Lijnie Kemp, ambulante begeleiders RiBa

Zorgarrangement lezen

Het samenwerkingsverband WSNS 3905 heeft een zorgarrangement lezen.

Basisscholen kunnen een beroep doen op dit zorgarrangement als zij hulp willen bij de begeleiding van kinderen met leesproblemen. Zij worden dan door de ambulante leesbegeleidster van het samenwerkingsverband geholpen.

In september is voor kinderen van groep 4 die ondanks deze extra hulp onvoldoende vorderen, aanmelding bij het Leespaleis mogelijk. In januari/februari geldt dat voor leerlingen van groep 3

Hoe meld je een leerling aan voor het zorgarrangement lezen?

Voor de aanmelding van kinderen voor een zorgarrangement neem je contact op met het Zorgloket en vul je een aanvraagformulier Zorgarrangement lezen (te vergelijken met PAB formulier).